

Tariffnemnda
Postboks 4720 Torgard
7468 TRONDHEIM

Vår ref.: Morten Sandberg
Saksnr.: 22-25803
Sted: Oslo
Dato: 12.09.2022

HØRINGSSVAR FRA VIRKE – BEGJÆRING OM FORTSATT ALLMENNGJØRING AVTARIFFAVTALER FOR GODSTRANSPORT PÅ VEI

Hovedorganisasjonen Virke viser til begjæring til Tariffnemnda datert 28.6.2022 om fortsatt allmenngjøring av tariffavtaler for godstrafikk på vei. Forslaget til forskrift angir en delvis allmenngjøring av Overenskomst mellom Norges Lastebileier-Forbund og NLFs overenskomstbundne medlemsbedrifter på den ene side og henholdsvis Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)/Yrkestrafikkforbundet (YTF) og LO og Fellesforbundet på den annen side.

Hovedorganisasjonen Virke representerer mer enn 24 000 virksomheter med 240 000 ansatte i bredden av næringslivet og i frivillig sektor. Virke organiserer også et antall transportvirksomheter og flere store grossister blant våre medlemmer. Grossistene fyller sine transportbehov med en kombinasjon av ansatte sjåførere og kjøp av transporttjenester. De representerer en betydelig del av kjøperne av transporttjenester.

Virke støtter allmenngjøringsinstituttet og mener det bør brukes hvor det påviselig er store problemer med sosial dumping.

I foreliggende sak mener Virke det ikke er tilstrekkelig dokumentert at vilkårene for allmenngjøring er oppfylt.

Allmenngjøringslovens dokumentasjonskrav

Selv om Tariffnemnda har kommet til at dokumentasjonen som er fremlagt med begjæringen er tilstrekkelig til å ta saken til *behandling*, må det foretas en selvstendig vurdering av om vilkårene for å *utferdige forskrift* er oppfylt, jf. [allmenngjøringsloven § 5](#) annet ledd:

«Tariffnemnda kan treffe slikt vedtak dersom det er dokumentert at utenlandske arbeidstakere utfører eller kan komme til å utføre arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter landsomfattende tariffavtaler for vedkommende fag eller bransje, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.»

Spørsmålet er om dokumentasjonskravet i allmenngjøringsloven § 5 annet ledd er oppfylt.

I de siste to årene har store deler av Vest-Europa opplevd sjåførmangel. Det har medført at lønningene har økt for å tiltrekke seg og beholde nødvendig arbeidskraft. Det finnes mange eksempler på at utenlandske sjåførere som har vært ansatt i Norge, med norske lønns- og arbeidsvilkår, har valgt å flytte tilbake til sine hjemland eller til andre land i Vest-Europa.

I LOs og YS begjæring om fortsatt allmenngjøring av 28.06.2022, er det fremlagt som dokumentasjon utdrag fra FAFO-notat 2022:07 fra 2020 (begjæringen bilag 3) og Grenseundersøkelsen 2021 (begjæringen bilag 6).

Utdraget fra FAFO-notat 2022:07 bygger på fakta og innhentede opplysninger som er to år gamle. FAFO-notatet tar derfor i liten eller ingen grad opp de markedsmessige endringer som har skjedd i det europeiske arbeidsmarkedet for sjåførere, eller den effekten som endringene har hatt for lønnsbetingelser og at lønningene i Europa har økt for å tiltrekke seg og beholde nødvendig arbeidskraft.

På bakgrunn av disse endringene stiller Virke spørsmål ved om Tariffnemnda nå har oppdatert dokumentasjon for at utenlandske arbeidstakere utfører arbeid på vilkår som er samlet sett dårligere enn gjeldende tariffavtale. Dersom dokumentasjonskravet ikke er oppfylt, har Tariffnemnda ansvar for å ta stilling til om vilkåret for allmenngjøring fortsatt foreligger, jfr. allmenngjøringslovens § 8.

Tvilen om dokumentasjonskravet er oppfylt gjelder også det foreslåtte nye elementet om utvidelsen til varebiltransport med kjøretøy med totalvekt over 2,5 tonn. Forslaget er avledet av spørsmålet om løyveplikt mm for varebiler mellom 2,5 og 3,5 tonn som foreslått i Prop 105s. Det er et tilleggselement sammenliknet med tidligere allmenngjøringsvedtak.

Hvis det nye elementet blir en del av et nytt vedtak, vil det ha stor praktisk betydning for gjennomføring av varedistribusjon i Norge. Samferdselsdepartementet har per dato 12. september 2022, ennå ikke fattet vedtak om løyveordning for godstransport for vederlag med kjøretøy (varebil) med totalvekt under 3,5 slik at det ikke er klart hvilke avgrensninger mht løyveplikt som vil gjelde framover.

Endring av virkeområdet for allmenngjøringsvedtak til å også omfatte kjøretøy med totalvekt over 2,5 tonn vil i praksis innebære at store deler av det varebilmarkedet og nærdistribusjon av gods i hele Norge blir omfattet av allmenngjørings-forskriften. Forslaget antas å få størst betydning for arbeidstakere i norske virksomheter.

I 2018 estimerte Statistisk Sentralbyrå (SSB) at varebiler utførte transportytelser i transportbransjen som utgjorde rett over 290 millioner tonnkilometer. Etter 2018 har blant annet økte vareleveringer knyttet til e-handel medvirket til at varebiltransportens betydning har økt.

For denne delen av godstransportsegmentet finnes det ingen offisiell statistikk, i motsetning til andre deler av godsområdet. Det finnes ingen offisiell oversikt over hvor stor bransjen er, hvor mye transportarbeid som utføres, hva slags transportarbeid som utføres, innslag av utenlandske biler eller hvor mange arbeidstakere som er sysselsatt i dette segmentet. Segmentet er preget av lave etableringshindre, mange enkeltmannsforetak med egen bil og lav organisasjonsgrad.

På bakgrunn av de store manglene som foreligger når det gjelder statistikk og kunnskapsgrunnlag for varebilmarkedet, mener Virke at dokumentasjonskravet iht. allmenngjøringslovens § 8 ikke er oppfylt, og at det derfor ikke foreligger rettslig grunnlag for å utvide forskriftens virkeområde slik det er foreslått. I brevet fra LO og YS av 28.06.2022 med begjæring om fortsatt allmenngjøring er det ikke fremlagt tilstrekkelig dokumentasjon for at det er påkrevd å utvide forskriftens virkeområde.

Virke er på samme måte som andre organisasjoner medvirkende i Treparts bransjeprogram transport opptatt av egnede tiltak for å rydde opp i utfordringene i varebilsegmentet. Det gjelder spesielt utfordringene mht useriøsitet, a-krim og arbeidet for økt organisering også i dette segmentet av godstransportmarkedet. Det er derfor pekt ut som et særlig satsingsområde for arbeidet i bransjeprogrammet.

Virke vil med dette ikke ta stilling til hva Virke vil mene om et eventuelt senere forslag om å utvide virkeområdet i allmenngjøringsforskriften dersom det blir dokumentert at grunnlaget og behovet for utvidelse foreligger.

Konklusjon

Virke mener at dokumentasjonen som følger med begjæringen, ikke oppfylder dokumentasjonskravet i allmenngjøringsloven § 5 annet ledd.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Jarle Hammerstad
Direktør

Morten Sandberg
Fagsjef